

Japonsko – časy se mění. (Ilustrační foto: Tsukioka Jošitoši – **Smrt v bitvě sebevraždou**, 1865)

Autor: Gavin Blair

Poprvé v dějinách zaznamenaly pokles všechny prefektury

Demografická transformace ovlivňuje skoro všechny oblasti života společnosti. Snahy **zvrátit pokles** zatím neměly větší úspěch.

Všech 47 japonských prefektur zaznamenalo v roce 2022 pokles počtu obyvatelstva, celková záporná bilance dosáhla skoro 800 000. Nová čísla zveřejněná japonským ministerstvem pro vnitřní záležitosti směřují národ do zatím nezmapovaných demografických vod, kam však míří i celá řada dalších zemí.

Japonský premiér označil vývoj za krizový a slíbil znásobit úsilí při jeho řešení. Politická opatření však směřování populace zatím příliš neovlivnila, jakkoliv soustředěné snahy několika menších měst zaznamenávají jisté úspěchy.

Aktuální čísla ukazují za loňský rok rekordní počet úmrtí (1,56 milionu) a pouhých 771 000 narozených dětí, poprvé od vedení statistik méně než 800 000.

Ani rekordní navýšení zahraničních rezidentů (přes 10 %) na skoro 3 miliony nedokázalo zabránit poklesu počtu obyvatelstva, jenž byl zaznamenán už 14. rok v řadě, na 122,42 milionů.

Už v lednu premiér **Fumio Kišida** označil vývoj porodnosti v zemi za scénář typu „teď nebo

DÉLSKÝ POTÁPĚČ

nikdy“ a varoval, že „země stojí na okraji propasti, kdy může být zpochybněno fungování základních mechanismů společnosti“.

Stárnoucí obyvatelstvo už dnes ovlivňuje fungování téměř všech aspektů japonské společnosti: Více než polovina obcí spadá do kategorie vylidněných, školy se zavírají a přes 1,2 milionů menších podniků má vlastníky starší 70 let bez nástupce.

Televizní vysílání je nastaveno pro starší diváky, proloženo reklamami na pohřební služby, přípravky proti bolestem kloubů a inkontinenční pomůcky.

Těžkosti se nevyhýbají ani japonskému podsvětí: většina členů Jakuzy už oslavila padesátku a v jejich řadách se pohybuje víc veteránů starších 70 let než mladé krve pod třicet. Rostoucím segmentem v zemi se stala pornografie pro seniory, jejímž protagonistům je často přes 60, 70 nebo dokonce více než 80 let.

V dubnu zahájila činnost nová Agentura pro rodinné záležitosti, pod jejíž pravomoc nově spadá celá demografická agenda. Vláda se také zavázala zdvojnásobit výdaje na péči o děti a příspěvky na 4 % HDP, dřívější opatření na podporu výchovy a vzdělání všech větší efekt na porodnost neměla.

Navzdory těmto chmurným číslům zaznamenaly asi tři stovky **menších obcí** znatelně vyšší porodnost díky spojení štědrých příspěvků a efektivním snahám o vytvoření prostředí příznivého pro výchovu dětí.

Radnice schopné vytvořit nejlepší podmínky pro nové rodiče takřka jistě těžily z migrace lidí odjinud, kteří už tak plánovali rodinu. Přesto však i město Nagi v prefektuře **Okajama**, jež se stalo jakousi **výkladní skříní pokusů oživit fertilitu v zemi**, zaznamenalo v posledních letech jistý pokles. **Japonsko** zdaleka není jedinou zemí, kde se nerodí dost dětí: **úhrnná plodnost (TFR)** v zemích bohatších zemích OECD 1,66 zdaleka nedosahuje hodnoty 2,1, udávané jako minimum pro zachování populace.

Byť se japonská populace začala zmenšovat dříve než jinde, vrcholu dosáhla v roce 2008, pokles porodnosti je obecnější problém, zvláště markantní ve východní Asii.

Ostrovní země Tchaj-wan vykazuje ještě nižší porodnost než Japonsko (1,24), sousední **Jižní Korea** pak drží smutný světový primát s TFR pouhých 0,78.

Zpráva **Japan's population drops by nearly 800,000 with falls in every prefecture for the first time** vyšla na stránkách novin *The Guardian* 26. července 2023.